Overzichtstabel Typen Herstelmaatregelen

Zie voor de originele teksten: https://www.natura2000.nl/meer-informatie/herstelstrategieen of gebruik de hyperlinks in de tabel.

Overlevingsmaatregel (O): maatregelen gericht op tegengaan van verslechtering als gevolg van N-overbelasting, oftewel behoud (en waar mogelijk beperkte verbetering) van natuurkwaliteit op standplaatsniveau.

- Door menselijk handelen ingrijpen in de (vegetatie)structuur en abiotische aspecten (zuurgraad, vocht, voedselrijkdom e.d.) t.b.v. behoud/herstel van de biodiversiteit. Dat kan deels door het effect van de landschapsprocessen na te bootsen.

Systeemherstelmaatregel (S): maatregel gericht op het herstellen van het gezond functioneren van het ecosysteem

- hetzij gericht op gezond functioneren van de stikstofkringloop > bronmaatregelen
- hetzij gericht op het landschappelijk functioneren (wat vervolgens een gunstig effect heeft op de standplaats): dat wil zeggen: het functioneren van processen die op landschapsschaal leiden tot een duurzame variatie in standplaatscondities, met name grondwaterstroom (inzijging en kwel met juiste samenstelling water), verstuiving (erosie en sedimentatie), overstroming (erosie en sedimentatie).

Grijs gemarkeerd: maatregel niet van toepassing ;
Wit met hoofdletter: toepasbaar
De hoofdletter verwijst naar het type maatregel:

- **O** = overlevingsmaatregel die zo lang als nodig kan worden ingezet;
- **Ob** = overlevingsmaatregel die slechts beperkt kan worden ingezet;
- **S** = Systeemherstelmaatregel;
- **Sb** = Systeemherstelmaatregel die slechts beperkt effect heeft onder huidige omstandigheden.

Voor de habitattypen waar naast vermesting ook verzuring en/of verdroging in belangrijke mate spelen waar herstelmaatregelen op ingrijpen is hier als hulp het effect op verdroging, verzuring en vermesting apart weergegeven. De effecten van de maatregel op vermesting, verzuring en verdroging:

- **+** = gaat effecten hiervan tegen;
- **(+)** = gaat effecten hiervan onder optimale omstandigheden tegen;
- **(-)** = versterkt effecten hiervan bij niet optimale omstandigheden;
- **-** = versterkt effecten hiervan;
- ◦ = geen duidelijk effect op abiotische doorwerking van vermesting, verzuring of vermesting.

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
Zilte pionierbegroeiingen, zeekraal (H1310A)																S	S			
Zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (H1310B)																S	S			
Slijkgrasvelden (H1320)																S	S			
Schorren en zilte graslanden, buitendijks (H1330A)	Ob				O											S	S			
Schorren en zilte graslanden, binnendijks (H1330B)	Ob				O					O*						S	S			
Embryonale duinen (H2110)																S*	S			
Witte duinen (H2120)																S*	S			
Grijze duinen, kalkrijk (H2130A)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob			O							S	S			
vermesting	+	+		+	+	+			+							◦	+			
verzuring	(+)	◦		◦	◦	◦			◦							+	+			
Grijze duinen, kalkarm (H2130B)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob			O							Sb	S			
vermesting	+	+		+	+	+			+							◦	+			
verzuring	(+)	◦		◦	◦	◦			◦							(+)	+			
Grijze duinen, heischraal (H2130C)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob			O						S	Sb	S			
vermesting	+	+		+	+	+			+						◦	◦	+			
verzuring	(+)	◦		◦	+	◦			◦						+	(+)	+			
verdroging	◦	◦		◦	◦	◦			◦						+	+	◦			
Duinheiden met kraaihei, vochtig (H2140A)	Ob	Ob		Ob	Ob				O					S	S		S			
vermesting	+	+		+	+				+					+	◦		+			
verzuring	-	-		-	◦				◦					◦	+		+			
verdroging	◦	◦		◦	◦				◦					+	+		◦			
Duinheiden met kraaihei, droog (H2140B)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob			O								S			
vermesting	+	+		+	+	+			+								+			
verzuring	-	-		-	◦	◦			◦								+			
Duinheiden met struikhei (H2150)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob			O								S			
vermesting	+	+		+	+	+			+								+			
verzuring	-	-		-	◦	◦			◦								+			
Duindoornstruwelen (H2160)									Ob								◦			
Kruipwilgstruwelen (H2170)					Ob				O							S	S			

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
Duinbossen, droog (H2180A)					Ob				O								S	O		
vermesting					+				+								+	◦		
verzuring					◦				◦								+	+		
Duinbossen, vochtig (H2180B)					Ob			O						S	S		S	O		
vermesting					+			+						◦	◦		+	◦		
verzuring					◦			(-)						◦	+		+	+		
verdroging					◦			◦						+	+		◦	◦		
Duinbossen, binnenduinrand (H2180C)								O			Ob				S		S	O		
vermesting								+			(-)				◦		+	◦		
verzuring								(-)			+				+		+	+		
verdroging								◦			◦				+		◦	◦		
Vochtige duinvalleien, open water (H2190A)	Ob		Ob	O	O				O	O*			S	S	S	S*	S		O	
vermesting	+		+	+	+				+	◦			+	◦	◦	◦	+		+	
verzuring	◦		◦	◦	◦				◦	+			◦	◦	+	◦	◦		◦	
verdroging	◦		◦	◦	◦				◦	+			+	+	+	◦	◦		◦	
Vochtige duinvalleien, kalkrijk (H2190B)	Ob			O	O				O				S	S	S	S	◦			
vermesting	+			+	+				+				+	◦	◦	◦	+			
verzuring	+			◦	◦				◦				◦	◦	+	◦	◦			
verdroging	◦			◦	◦				◦				◦	+	+	+	◦			
Vochtige duinvalleien, ontkalkt (H2190C)	Ob	Ob		O	O				Ob					S	S	S	S			
vermesting	+	+		+	+				+					◦	◦	◦	+			
verzuring	(+)	◦		-	◦				◦					◦	+	◦	+			
verdroging	◦	◦		◦	◦				◦					+	+	◦	◦			
Stuifzandheiden met struikhei (H2310)	Ob			Ob	Ob	Ob			O								S			
vermesting	+			+	+	+			+								+			
verzuring	-			-	◦	◦			◦								+			
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen (H2320)	Ob			Ob	Ob	Ob			Ob								S			
vermesting	+			+	(+)	+			+								+			
verzuring	-			-	◦	-			◦								+			
Zandverstuivingen (H2330)	Ob	Ob			Ob	Ob			O							Sb	S			

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
vermesting	+	+			+	+			+							◦	+			
verzuring	◦	◦			◦	◦			◦							(+)	+			
Zeer zwakgebufferde vennen (H3110)	**Ob**		**O/ Ob**	**Ob**						**O**	**O***		**S**		**S**		**S**			
vermesting	+		+	+						◦	◦		+		◦		+			
verzuring	◦		◦	◦						(+)	+		◦		+		+			
verdroging	◦		◦	◦						◦	◦		◦		+		◦			
Zwakgebufferde vennen (H3130)	**O**		**O/ Ob**	**O**						**O**	**O***		**S**		**S**		**S**		**O**	
vermesting	+		+	+						◦	◦		+		◦		+		+	
verzuring	◦		◦	◦						(+)	+		◦		+		+		◦	
verdroging	◦		◦	◦						◦	◦		◦		+		◦		◦	
Kranswierwateren (H3140)			**Ob**												**S**		**S**		**O**	**O***
vermesting			+												◦		+		+	+
verzuring			◦												+		◦		◦	◦
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150)			**Ob**												**S**		**S**		**Ob**	**O***
Zure vennen (H3160)	**Ob**		**O/ Ob**	**Ob**							**Ob**		**S**		**S**		**S**		**O**	
vermesting	+		+	+							◦		+		◦		+		+	
verzuring	◦		◦	◦							+		◦		+		◦		◦	
Vochtige heiden, hogere zandgronden (H4010A)	**Ob**			**Ob**	**Ob**	**Ob**					**Ob**	**Ob**		**S**	**S**		**S**			
vermesting	+			+	+	+					-	(-)		◦	◦		+			
verzuring	(-)			◦	◦	◦					+	+		◦	+		+			
verdroging	◦			◦	◦	◦					◦	◦		+	+		◦			
Vochtige heiden, laagveengebied (H4010B)	**Ob**			**Ob**					**O**					**S**			**S**			
vermesting	+			+					+					◦			+			
Verzuring	◦			◦					◦					◦			+			
verdroging	◦			◦					◦					+			◦			
Droge heiden (H4030)	**Ob**	**Ob**		**Ob**	**O/ Ob***	**Ob**	**Ob**		**O**		**Ob**	**Ob**					**S**			
vermesting	+	+		+	+	+	+		+		-	(-)					+			
verzuring	-	-		-	◦	◦	-		◦		+	+					+			
Jeneverbesstruwelen (H5130)					**Ob**		**Ob**	**Ob**								**S**	**S**			**O***

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
vermesting					+		+	+								◦	+			◦
verzuring					◦		(-)	(-)								+	+			◦
Pionierbegroeiingen op rotsbodem (H6110)					Ob				O								S			
Stroomdalgraslanden (H6120)	O			O	O						Ob					S*	S			
vermesting	+			+	+						◦					◦	+			
verzuring	◦			◦	◦						+					+	+			
Zinkweiden (H6130)	Ob			O									S				S			O*
Kalkgraslanden (H6210)				Ob	Ob				O								S			
vermesting				+	+				+								+			
Heischrale graslanden (H6230)	Ob			Ob	Ob	Ob			O		Ob*	Ob			S		S			
vermesting	+			+	+	+			+		(-)	◦			◦		+			
verzuring	(-)			(-)	◦	◦			◦		+	+◦			+		+			
verdroging	◦			◦	◦	◦			◦		◦	◦			+		◦			
Blauwgraslanden (H6410)	Ob			Ob						O	Ob		S	S	S		S			
vermesting	+			+						(-)	(-)		+	(+)	(+)		+			
verzuring	◦			◦						+	(+)		◦	◦	+		+			
verdroging	◦			◦						+	◦		◦	+	+		◦			
Ruigten en zomen, droge bosranden (H6430C)				Ob	Ob			Ob								S	S			
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A)	O			Ob	O*										S	S	S			
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden, grote vossenstaart (H6510B)	O			Ob						O						S*	S			O‡
Actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (H7110A)									O					S	S		S			
vermesting									+					◦	◦		+			
verdroging									◦					+	+		◦			
Actieve hoogvenen, heideveentjes (H7110B)									O					S	S		S			
vermesting									+					◦	◦		+			
verdroging									◦					+	+		◦			
Herstellende hoogvenen (H7120)	Ob			Ob	Ob	Ob			O					S	S		S			

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
vermesting	+			+	+	+			+					◦	◦		+			
verdroging	◦			◦	◦	◦			◦					+	+		◦			
Overgangs- en trilvenen, trilvenen (H7140A)	**Ob**			**Ob**					**O**		**O**				**S**	**S**	**S**		**O**	**O***
vermesting	+			+					+		(-)				◦	◦	+		◦	◦
verzuring	+			-					◦		(+)				+	+	+		◦	◦
verdroging	◦			◦					◦						+	+	◦		◦	◦
Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden (H7140B)	**Ob**			**Ob**					**O**						**S**	**S**	**S**	**Ob***		
vermesting	+			+					+						◦	◦	+	◦		
verzuring	◦			◦					◦						+	+	+	+		
verdroging	◦			◦					◦						+	+	◦	◦		
Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150)	**Ob**				**Ob**						**Ob**			**S**			**S**			
vermesting	+				+						(-)			◦			+			
verzuring	-				◦						+			◦			+			
verdroging	◦				◦						◦			+			◦			
Galigaanmoerassen (H7210)	**Ob**			**Ob**			**Ob**			**O***							**S**			**O‡**
Kalktufbronnen (H7220)															**S***		**S**			**O‡**
vermesting															◦		+			◦
verdroging															+		◦			◦
Kalkmoerassen (H7230)	**Ob**			**Ob**						**O**			**S**		**S**		**S**			
Vermesting	+			+						(-)			+		◦		+			
Verzuring	◦			◦						+			◦		+		+			
verdroging	◦			◦						+			◦		+		◦			
Veldbies-beukenbossen (H9110)																	**S**	**O**		
vermesting																	+	◦		
verzuring																	+	+		
verdroging																	◦	◦		
Beuken-eikenbossen met hulst (H9120)					**Ob**		**Ob**	**Ob**				**Ob**					**S**	**O**		
vermesting					(+)◦		+	+				◦					+	◦		
verzuring					◦		-	-				+					+	+		
Eiken-haagbeukenbossen, hogere zandgronden (H9160A)								**Ob**							**S**		**S**	**Ob**		
vermesting								+							◦		+	◦		

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
verzuring								◦							+		◦	+		
verdroging								◦							+		◦	◦		
Eiken-haagbeukenbossen, heuvelland (H9160B)								**Ob**									**S**	**Ob***		
vermesting								+									+	◦		
verzuring								◦									+	+		
Oude eikenbossen (H9190)					**Ob**							**Ob**					**S**	**O**		
vermesting					**(+)**◦							◦					+	+		
verzuring					◦							+					+	◦		
Hoogveenbossen (H91D0)								**Ob**						**S**			**S**			
vermesting								+						+			+			
verdroging								◦						+			◦			
Vochtige alluviale bossen, essen-iepenbossen (H91E0B)							**Ob**	**Ob**			**O**				**S**	**S**	**S**	**Ob**		
vermesting							+	+							◦	**(-)**	+	◦		
verzuring							◦	◦							+	+	+	+		
verdroging							◦	◦							+	+	◦	◦		
Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (H91E0C)							**Ob**	**Ob**							**S**	**S**	**S**	**Ob**		
vermesting							+	+							◦	**(-)**	+	◦		
verzuring							◦	◦							+	+	+	+		
verdroging							◦	◦							+	+	◦	◦		
Droge hardhoutooibossen (H91F0)								**Ob**								**S**	**S**	**Ob**		
Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop (leefgebied 1)			**O***													**S**	**S**			**O‡**
Geïsoleerde meander en petgat (leefgebied 2)			**Ob**												**S**		**S**		**Ob**	**O***
Zwakgebufferde sloot (leefgebied 3)			**Ob**												**S**		**S**			**O***
Zuur ven (leefgebied 4)													**S**		**S**		**S**			
vermesting													+		**S**		+			
verdroging													◦		+		◦			
Grote-zeggenmoeras (leefgebied 5)				**Ob**					**O**					**S**	**S**		**S**			
Dotterbloemgrasland van beekdalen (leefgebied 6)	**Ob**			**Ob**											**S**		**S**			**O***
vermesting	+			+											**(+)**		+			◦

Habitattype (HT-codering)	Plaggen	Chopperen	Baggeren	(Extra) maaien	(Extra) begrazen	Branden	Strooisel verwijderen	Hakhoutbeheer en dunnen	Opslag verwijderen	Water aanvoeren van juiste kwaliteit	Toevoegen kalk	Toevoegen steenmeel	Bomen/ struiken rond habitat verwijderen	Drainage stoppen	Herstel aanvoer schoon grondwater	Herstel wind en/ of waterdynamiek	N-depositie verminderen	Ingrijpen soorten-samenstelling	Actief biologisch beheer	Overig
verzuring	-			◦											+		+			◦
verdroging	◦			◦											+		◦			◦
Dotterbloemgrasland van veen en klei (leefgebied 7)	Ob			Ob											S		◦			O*
Nat, matig voedselrijk grasland (leefgebied 8)				Ob	Ob										S		◦			
Droog struisgrasland (leefgebied 9)	Ob	Ob		Ob	Ob	Ob						Ob					S			
vermesting	+	+		+	+	+						◦					+			
verzuring	-	-		-	◦	◦						+					+			
Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het zand- en veengebied (leefgebied 10)	Ob			Ob	Ob									S	S		S			O*
Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied (leefgebied 11)	Ob			Ob	Ob									S	S		S			O*
Zoom, mantel en droog struweel van de duinen (leefgebied 12)				Ob	Ob				Ob					S	S	S	S			
Bos van arme zandgronden (leefgebied 13)	Ob				Ob		Ob	O				Ob					S	O		
vermesting	+				+		+	+				◦					+	+		
verzuring	-						-	-				+					+	+		
Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden (leefgebied 14)					Ob		Ob	Ob									S	Ob		
vermesting					+		+	+									+	◦		
verzuring					◦		-	-									+	+		

Verduidelijking asterisken in de tabel:

- *H1330B: *hier bedoeld als inlaat brak water*
- *H2110: *hier bedoeld als dynamisch kustbeheer, verwijderen stuifdijken (eenmalig), zandsuppletie en beperken recreatie, betreding, etc.*
- *H2120: *hier bedoeld als herstel H2110 en dynamisch kustbeheer.*
- *H2190A: *hier bedoeld als inlaat brak water (zo lang als nodig). *hier bedoeld als herstel verstuiving (eenmalig).*
- *H3110: *hier bedoeld als bekalken van inzijggebied (eenmalig) of gedoseerde inlaat van gebufferd water (zo lang als nodig).*
- *H3130: *hier bedoeld als bekalken van inzijggebied (eenmalig) of gedoseerde inlaat van gebufferd water (zo lang als nodig).*
- *H3140: *hier bedoeld als herstel limitatie door fosfaat, isolatie, ijzersuppletie en phoslock.*
- *H3150: *hier bedoeld als herstel limitatie door fosfaat, isolatie, ijzersuppletie en phoslock.*
- *H4030: *hier bedoeld als tijdelijk begrazen in deelgebieden met herder (beperkte duur) of extensief begrazen (zo lang als nodig).*
- *H5130: *hier bedoeld als uitplanten stekken struweel, herstel verstuiving, zaaien struweel.*
- *H6120: *hier bedoeld als cyclisch beheer uiterwaarden (beperkte duur), verlagen deel oeverwal/rivierduin (beperkte duur), aanleg nevengeul (eenmalig), kribverlaging (eenmalig), verwijderen oeverbestorting (eenmalig), hermeandering kleine rivieren (eenmalig).*
- *H6130: *hier bedoeld als kunstmatig verzuren), zinkerts opbrengen, stopzetten bemesting en bekalking in omliggende graslanden.*
- *H6230: *hier bedoeld als het toevoegen van leem, steenmeel en bekalking (zowel direct als via inzijggebied).*
- *H6510A: *hier bedoeld als nabeweiden aanvullend op hooien.*
- *H6510B: *hier bedoeld als herstel natuurlijke inundatie. ǂHier bedoeld als bemesten (slib opbrengen).*
- *H7140A: *hier bedoeld als stoppen of verminderen bemesting in intrekgebied (Beekdalen).*
- *H7140B: *hier bedoeld als verwijderen eutrafente en sterk verzurende veenmossen en afvoer van stikstof.*
- *H7210: *hier bedoeld als bevloeien met schoon, basenrijk water. ǂHier bedoeld als defosfateren inlaatwater.*
- *H7220: *hier bedoeld als hydrologisch herstel. ǂHier bedoeld als stoppen inspoeling meststoffen.*
- *H9160B: *hier bedoeld als ingrijpen in de soortensamenstelling (beperkte duur) of omvormen bos (eenmalig).*
- *Leefgebied 1: *mits ingraafbiotopen >6 jaar ongemoeid blijven. ǂHier bedoeld als stoppen bemesting en instroom eutrofiërende stoffen.*
- *Leefgebied 2: *hier bedoeld als herstel limitatie door fosfaat, isolatie of ijzersuppletie en phoslock.*
- *Leefgebied 3: *hier bedoeld als bemesting stoppen of puntbronnen afkoppelen.*
- *Leefgebied 6: *hier bedoeld als stoppen bemesting.*
- *Leefgebied 7: *hier bedoeld als stoppen bemesting.*
- *Leefgebied 10: *hier bedoeld als stoppen bemesting.*
- *Leefgebied 11: *hier bedoeld als stoppen bemesting.*